

Celek a hromada

Aristotelés (Met Γ 1003b – Kř. 98) praví, že „jedno a jsoucno jsou totožné a jednoho rázu“ a že „jedno neznámá nic jiného než jsoucno“. S tím jsou ovšem značné problémy: děti si hrají s kuličkami, v důlku jsou dvě kuličky, ale hned vedle důlku jsou další tři, a je zcela jednoduché je do důlku dopravit, zatímco ostatní jsou velmi daleko a byla by to náhoda a štěstí, kdyby se podařilo některé z nich do důlku dostat. Je dvojice kuliček, které jsou v důlku, nebo pětice těch, které jsou buď v důlku nebo v nejbližším okolí, „jsoucno“. Je to nepochybně skutečnost, ale vnitřně nesjednocená a tedy mnohá. Jsme to teprve my, kteří posuzujeme, které kuličky k sobě mají blízko (a tak k sobě náleží), to znamená jsme to teprve my, kdo je – zvenčí! – sdružujeme dohromady, což se rovná „na hromadu“. Hromada není právě jsoucno. Ale nejsou všechno jen hromady (jak měli třeba atomisté Leukippos a Démokritos za to); to, co se „ukazuje“, musí být ještě také vnímáno, percipováno – a je vždy záležitostí vnímajícího subjektu, jak si onen „chaos informací“, který dostává prostřednictvím smyslových orgánů, „přečte“, jak si jej vykrojí (jak říkal Rádí), jak jej dešifruje a nejde nějak jeho „smysl“.

(Písek, 030317-3.)